

Oponentský posudek bakalářské eseje

Lucie Stejskalová „Význam šlechtického rodinného portrétu v dobovém kontextu“.

FHS UK, Praha 2006

Vedoucí práce: PhDr. Blanka Altová

1) Problém vlastního vymezení tématu a smyslu práce

Hlavní název bakalářské práce – Význam šlechtického rodinného portrétu v dobovém kontextu – má ještě omezující podtitul: Portrét rodiny Jakuba Hanibala I. Hohenemse z roku 1578, Zahradní hostina.

Vymezení tématu práce se snaží čestně vyrovnat s tradičním problémem bakalářských prací: jak zpracovat dostatečně hodnotně dílčí problematiku tak, aby prokázala autorovu obeznámenost s širšími souvislostmi sociologickými, historickými či antropologickými, nebo jinak řečeno, jak se věnovat širším souvislostem a nerozpustit smysl práce do zcela obecných tvrzení.

Kolegyni Stejskalové se to daří se střídavým úspěchem. Snad stálo za úvahu, jak výrazněji definovat hypotézu práce (je tím zdůraznění obsahu sledovaného obrazu „Zahradní slavnost“ jako eschatologické hostiny?). Závěr pak přebírá funkci hlavního rozboru vlastní komparací obrazu s dobově a tematicky srovnatelnými díly. Od závěru bychom asi očekávali jednoznačnější potvrzení – nebo vyvrácení – hypotézy.

2) Otázka metodičnosti přístupu

Autorka si dobře uvědomuje, že hlavní očekávání vkládáme do její schopnosti rozvinout téma – ovšem zcela úměrně rozsahu práce – v souladu s jejími znalostmi nabytými studiem na FHS UK. Antropologický kontext je tu naznačen pracemi Geertze, Ariese, Sokola, historický Gureviče, Dubyho, Tretery, sociologie umění prací Fracastela. Po této stránce je nutno bakalářskou práci ocenit. Svěřenci kolegyně Altové tradičně úspěšně vkládají do svých studií získanou schopnost širšího nazírání problémů uměleckých děl a bojují tak s běžnými stereotypy umělecko-historických prací, které se často jen pozitivisticky soustředí na časové vřazení díla a přisouzení autorství.

Metodicky vhodně je rozvinuta i celková osnova práce. Autorka vychází z pokusu o ustavení „antropologického kontextu“ – v této části je cenná pasáž o dějinách portrétu. Připojené části o Antverpách a biografická o Anthonim Baysovi by však bylo asi vhodnější označit za kontext historický.

V část „Formy šlechtické reprezentace v době Jakuba Hanibala I. Hohenemse“ nám autorka osvětluje především významový posun, který při zkoumání podobných portrétních děl musíme vést v patrnosti.

V části Rodinné portréty Jakuba Hanibala I. Hohenemse postupuje od popisu kompozice, přes dobovou symboliku obrazů k jejich významovému poslání. Podrobně je proto nutné věnovat se pozici tématu hostiny, zahrady a přírody vůbec. Alternativní postup argumentace by mohl raději zdůraznit dosavadní relevantní teoretické přístupy k těmto otázkám a doložit jejich platnost, případně jemné nuancování na konkrétních obrazech – což je zjevně hlavní záměrem bakalářské práce.

3) Věcné poznámky

Uspořádání jednotlivých kapitol odpovídá logickému členění práce.

Náležitou položkou práce je i obrazová příloha, která má hodnotu primárních dat a obsahuje potřebný materiál pro autorčinu argumentaci. V této souvislosti by si jistě zasloužilo větší pozornost přesvědčivější

dokladování jednotlivých výroků o vlastních malbách (v daném rozměru lze například stěží uvěřit, že na obrazu Zahradní slavnost „...je v levé části řeka“).

4) Hodnota pramenů a poznámkového aparátu

Hodnota obrazového materiálu (reprodukce obrazů) a literárních pramenů je jinak dostatečná.

Sekundární literatura, jak už bylo naznačeno, zabírá široké spektrum. Ve výčtu nechybí díla antropologického zaměření, historického, umělecko-historického. Velmi obecná díla na jedné straně vyvažují práce, které byly vytčenému detailnímu tématu věnovány již dříve. Ocenitelné je, že se je autorka snaží kriticky komentovat. V seznamu literatury by však bylo vstřícnější ke čtenáři práce přece jenom tematicky rozdělit – obsahově oddíl literatury strukturovat.

Bibliografická data však nejsou zapisována důsledně stejně (např.: příjmení – čárka – jméno – dvojtečka – název – místo vydání – dvojtečka – nakladatelství – rok vydání)... Přestože existuje několik platných norem, nejhorší situace nastává, pokud je autor ve svém elaborátu libovolně kombinuje. Za nedostatek považuji také neuvedení některých děl v soupisu literatury (Geertz, Fracastel).

Poznámkový aparát je užíván pro odkazy na literaturu i pro rozšiřující věcná konstatování až na drobné nedostatky technicky správně (např. na s. 47 se zřejmě opakuje text poznámky 199 i v odkaze 198, který měl být věnovat knize E. Gombricha). Větší problém vidím v namátkou zjištěných nedostacích – např. v přímých citacích, které se nedrží originálu (pozn. 4, citován Geertz), případně nejde danou parafrázi v knize dohledat (pozn. 3, parafrázován výrok až ze s. 25?; nenašel jsem odkaz pozn. 2). Při opakování odkazu lze použít zkrácení poznámky (s. 41, pozn. 164 a 165).

Rozhodně lze ocenit obrazovou část. Nicméně by čtenáři lépe posloužilo očíslování obrázků a uvedení odkazů v textu. Nestalo by se tak, že čtenář ztrácí čas s hledáním obrázku „Pohled na Hohenems“, který je uveden jen jako „rozměr“ na s. 49 – ostatně stejně již pozdě, protože se o něm mluví už na straně 41.

5) Jazyková stránka práce

Jazyková stránka bakalářské práce bohužel prozrazuje autora jazykově nepříliš zkušeného. Psaní řadových číslovek bez tečky (15 stol. = patnácté století), zapomenutá čárka před vedlejší větou (... , který...), bezradnost s psaním čárek u vložených vět – opomenutí se opakují příliš často, aby šlo pouze o překlep. (Pozor na nominativ plurál „pávy“ ...) Také stavba věty občas nesleduje české aktuální členění, někdy je ztotožněn podmět a předmět, jindy naopak zapomenut přísudek ve větě. Dílem to připisuji jen chvatné konečné redakci...

6) Závěrečné hodnocení

Hodnotu práce lze hledat především v uvedení původní významové struktury sledovaných děl do souladu s naším současným očekáváním. „Významové struktury“ (Geertz) je potřebné z antropologického pohledu vždy uvádět do vztahu s těmi aktuálně dominujícími, které mohou někdy i zastítní původní smysl děl. Autorčino zkoumání však mělo jasněji oddělit část, kdy pouze komentovala, resp. využívala, stanoviska jiných autorů a kdy přešla k vlastním vysvětlením a závěrům.